

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasnjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unapred plate. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju.

Zašto Hrvati i Slovenci ne računaju u Beču ništa?

Jednoglasna je skoro tužba svih rodoljuba, da mi Hrvati u Beču ne računamo ništa. Provincijanci naši znadu za to, izražuju taj naš nikakov upliv te nam radi toga često puta i prave mefistofelska lica, sa kojih se sjaji krvavi sarkazam. I naša narodna stvar upravo se te žalobite činjenice ostala je uvijek na mrtvoj točki. Nije se — može se reći — ni za pedalj dalje pomakla. Svi naš opravdani zahtjevi, sva naša zakonom zajamčena prava, kao i ona naravna, naišla su u Beču na potpunu gluhoću i nevažnost.

S česa se to događa? — samo po sebi se nameće pitanje. A s česa, ako ne s nemara našeg, ako ne s neshvatanja našeg, ako ne s toga, što nemamo jedne naše narodne politike. Hrvatska narodna politika je prvi i zadnji uvjet našem napredku i ostvarenju naših težnja, a dok nju ne stvorimo, dotle će sva nastojanja pojedinaca i grupacija ostati jalova.

U monarhiji su u prvom redu Poljaci onaj narod, koji je razumio i obuhvatio čitavo zamršeno značenje narodne politike. A Poljaci su narod, koji se je u krvi i plamenu odgojio, koji je u mnogim revolucijama, koje je stvarao, da izvjesti svoju slobodu u jedinstvo, odrastao, kojemu se ne može reći, da nije za te ideale bio voljan ili kadar žrtvovati sve, do skrajnjih granica. Povijest Poljske može služiti svakom narodu primjerom patriotizma, samoprijava i hrabrosti. I kada Poljaci uvijedže, da od toga nema ništa, dadoše se na realno polje. I stvorili sebi jednu čistu poljsku, narodnu politiku. Drugi ih obtužiše s neslavstva, s nebratstva, a oni im odgovoriše tim, što od poljskog, nekad stratenog naroda, sačinise u monarhiji jedan od najvažnijih faktora, što ga u narodnom, gospodarskom, kulturnom i političkom polju ojačade do te mjere, da je kadar odoljeti svakom narsčaju; odgovoriše tim prigovarateljima: kada smo spasili Poljsku, spasili smo jedan dio Slavenna. Narodna, ozbiljna, stroga i ne pustolovna politika donela je Poljaciima moć i uvaženje.

U drugi red dolaze Česi. I oni, uzprkos njihovom razmetanju sa Slavenvstvom, Sveslavenvstvom i sličnim frazama, vode narodnu politiku, svoju, češku. Oni nisu pristupačni sentimentalizmu niti političkim fantazijama, kada se radi o njihovoj koži. Oni prije svega znadu, da su Česi i kao takovi djeluju. Oni su spremni na žrtve, samo kada to od njih Češka traži. Radi toga oni su prama drugima obilati riečima, ali škrti činima. Sve fraze o slavenskoj uzajamnosti Česi zaboravljaju, kada je po sriedi njihov narodni interes. A to su oni jasno i iskreno priznali prigodom aneksije Bosne i Hercegovine, kadno je Kramarž — jer se onda vodila rieč o pripojenju ovih dviju zemalja Hrvatskoj — izjavio, da će Česi

proti tom pripojenju biti. Slavenska uzajamnost je onoga časa nestala, jer je to bio češki interes. Misli se je name onoga: budu li Bosna i Hercegovina sjedinjene Hrvatskoj, to će neke promjene nužno nastupiti, a ovih su se Česi bojali, u misli, da Česi ne bi bili u parlamentu oslabljeni prama Niemcima. U onom času Česi nisu pomislili na to, koliko li gotemu nepravdu našaju Hrvatima, kako li se oni opiru najživotnijim interesima braće Hrvata. Oni su samo uvijedjali: bez Hrvata Česi će biti slabiji, a to oni u prvom redu nisu htjeli dopustiti.

Radi takove politike i jesu Poljaci i Česi od svih slavenskih naroda u monarhiji oni, koji mogu svoju volju nametnuti i onda, kada se to vlastodržcima ne svđaja.

A Slovenci i Hrvati? Ne vodi se o njima računa. O Hrvatima po gotovo. Slovenci su se tek u zadnje doba pomakli, počeli su otvarati oči i dosljedno tomu upravljati svoje držanje. Ali ipak nisu se ni iz daleka približili onom položaju i onom uvažanju, na koja i Slovenci i Hrvati imaju pravo. Svaka promjena u državi pravi se bez njih, svako ministarstvo bez njih te oni nigda u kombinaciju ne ulaze. Ljeka se tome ipak može naći. Slovenci i Hrvati morali bi u parlamentu bečkom izstupiti kao jaka, kompaktna i jedinstvena hrvatska cjelina. Oni bi se morali kao Hrvati predstaviti. U tom slučaju u bečkom parlamentu bila bi jedna jaka hrvatska stranka, koja bi brojila četrdesetak zastupnika. Ovakova grupa kadra je, da se svakoj vladi nametne, da imponuje svakom parlamentu. Tako bi i ovdje bilo. Četrdeset Hrvata moglo bi svaki rad u parlamentu omogućiti, a tim bi se izposlovalo to, da bi nas sami vlastodržci u svom interesu iz parlamenta na polje izgurili...

Ovo bi bila kruna narodne politike i ovim bi se postiglo ono, što se nikojim drugim načinom postići ne će. Tim bi se vlastodržce primoralo, da nam priznaju ono, što nas ide, a do tog časa bi se u toliko utjecalo u javni život, u koliko bi nam se to moralo priuštiti, ako se ne bi htjelo stvarati nešto, za što se unapred zna, da će načini na nepopustljivoj oporbu jedne jake i kompaktne stranke.

Azijske trzavice i evropski protektorati.

Svi događaji, koji se na Istoku odigravaju, posljedice su evropskog upliva. Neke evropske velevlasti, imenito Rusija, Englezka i Njemačka, preuzele su monopol nad Istokom te tamošnje razmirice među narodima i državama kao i vlastiti upliv, intrigama stečen, izražuju do gole kosti. Tako je i s Perzijom, kojoj ovo dana diplomatski svijet posvećuje veliku pažnju.

Dojučerašnji ministar vanjskih posala poslala u Perziji, Khuli Kan, dao je ostavku. To

je usledilo radi toga, što perzijska vlada nije bila kadra zajamčiti na jugu onakovu sigurnost, kakovu je Englezka svojom notom od prošlog listopada tražila za karavane, koje iz perzijskog zaljeva idu u Šciras i Ispahan. Ta nota davala je Perziji tri mjeseca vremena, da se za to pobrine. Nego ovih zadnjih dana je javljeno, da je ovaj rok produljen, a to da je Perzija postigla tim, što je prihvatila velik zajam od „Bank of Persea“, u kojoj je sami englezki kapital. Medjutim istodobno je Perzija od Italije zatražila stanovit broj častnika, koji bi podučavali perzijsku vojsku, ali je ova molba bila odbijena sa strane Italije radi obzira prema Rusiji i Englezkoj.

No na obalama perzijskog zaljeva događaju se sada vrlo značajne stvari. Arapi u velikom broju nabavljaju od Evropejaca stare puške za niske cijene te ih iz Arabije prenašaju u afganistanske i perzijske luke te ih kasnije sa karavanama prenašaju u unutrašnjost i prodavaju ratobornim plemenima. Da se ovakovo kriomčarenje uguši, Englezi su ustanovili obalne gradove, prave vojničke i strateške baze, da obrane karavane od oboružanih plemena; više puta su čak sa svojih ladja i vojsku izkrcali, koje se je sa gornjima sukobila.

Turska ima svoju udio u ovim prilikama. Ima tome dvie godine, da se ona gradi skrbnikom svih kojih muslimanskih država. Toga radi budnim okom ona prati događaje u Perziji. Radi ovoga su i njezina nepouzdanja, skoro neprijateljstvo prema Rusiji i Englezkoj, jer ove dvie evropske države zalaze u onaj djelokrug, koji bi Turska htjela izključivo za sebe sačuvati. Izim toga Tursku ti događaji zanimaju i za to, što su ovi u savezu sa Bagdadskom željeznicom. Ova je željeznica mjesto Englezima dana još pod Abdul Hamidom Njemačkoj, a ona dopire do Male Azije. Željeznica se po malo gradi, ali ipak gradi, a to zaostrojuje konkurenciju između Englezke i Njemačke. Zemljište u Maloj Aziji je sporno, a tamo je Englezka već akaparirala za sebe dva „caza“, dvie obalne pokrajine, Koweit i Mohammara, od kojih po imenu jedna pripada Perziji, a druga Turskoj, dočim su faktično obe pod izraznim uplivom Englezke. Šeik Koweitu vrlo riedko se sjeti, da izvjesi turski sljet, dočim to često radi sa englezkim, a bez savjeta englezkog konzula ne poduzimlje ništa. Pod protektoratom Englezke on je mali tiranin prama okolnim plemenima te ih nemilice globi i dere. Ista je stvar i sa šeikom Mohammara pokrajine, koja se nalazi na perzijskom teritoriju. I ovaj je strah i trepet okolice, a brani ga englezki ugled. Radi ovog šeika boji se Turska, da ne bi Englezka, pod izlikom da ni Turska ni Perzija nisu cadre uzdržati mir, zapojela Chiraz i perzijsku Arabiju. Djelovalo je mnogo, što je taj šeik nedavno od Englezke dekoriran i što je naredjeno, da mu se izka-

zuju kneževske počasti. Turska, glede uplitanja Englezke u te nerede, opaža, da onaj kraj ne podpada pod uplivnu sferu Rusije i Englezke, tako da stvar uredjenja prilika u tim krajevima spada pod suverene države, Tursku i Perziju. U ovome podupire Tursku Njemačka, ali je sva prilika, da će biti zaludno, jer su Rusija i Englezka tamo i previše jake.

No Turska ne ima samo glavobolju u Aziji, nego se je sada nešto zakvačila i s Italijom u Tripolisu i sa aferom u Hodeidi. Tamo se je jedna talijanska jedrenjača „adi popravaka ustavila, a onda je nastao sa turskim oblastima carinski konflikt, usled kojega se je za ladju postavio zahtjev kapitulacije. Radi toga između Turske i Italije vladaju nesuglasice. Ali jači je spor radi Tripolisa. Tamo se prodiraju talijanske trgovine sa strane turskih vlasti suprotstavljaju neprebrdive zapreke, dočim se njemačkoj trgovini otvaraju širom vrata. To je u Italiji izazvalo veliko nezadovoljstvo te je spor sa Turskom otvoren.

Turska se na taj način sveudilj nalazi u unutarnjoj i vanjskoj krizi. Njezina vanjska politika lagano bankrotira. Perziji prieti ozbiljno opasnost. A to je sve posljedica evropskog upliva u onim krajevima. Polumjesecu se osvećuju razbojišta evropska. Što je prije on u Evropi ništio i rušio, sada mu se sa kamatima vraća u njegovoj koljevci.

Za lučku poglavarstvo u Šibeniku.

UPIT

Zast. Dra. Dulibića i drugova na gosp. ministar trgovine, glede podignuća lučkog nreda u Šibeniku na lučko poglavarstvo. (Prikazan u sjednici 15. Prosinca 1910. car. vieča.)

Sve to veći napredak i razvitak luke Šibenske zahtjeva kao neohodnu i preku nuždu, da se mjesto postojećeg lučkog ureda ustanovi lučko poglavarstvo koje bi, provideno svim takovoj vlasti pripadajućim atribucijama, odgovaralo današnjim zahtjevima lučke i pomorsko-zdravstvene službe, trgovine i prometa, te bi podalo novi impuls daljnom razvitku luke.

Luka Šibenska medju svim dalmatinskim lukama izkazuje najveći izvor. Toliko što se tiče težine koliko vrijednosti stvari izvaže se iz Šibenske više nego li iz ijedne druge luke u Dalmaciji. Osim proizvoda poljskog gospodarstva izvaže se u velikim količinama karbid, celuloza, drvije ruda.

Ova je luka veoma važna i zgodno zaklonište i pristanšte brodovim koji plove jadranskim morem, radi čega je također promet brodovlja u luci vrlo živahan. Šibenik je središte gospodarstvene djelatnosti i života prostranih i primorskih predjela sa mnogobrojnim znamenitim otocim; to je najbliža luka šumskim pre-

Šjora Micalja.

Napisao Don Marko Vezić.

I Anton se Šmit dosjećao — nije se on na grabu izlego — da ga je, što je do hrvatštine, Bog u svojoj nedokučivoj promislidobrim prikadao i netom raztvorila usta, u to i ruku u njima izdigni, ko da će rieč po rieč na grlo iztezati. Ne znam, jer sam za cvatnje i napona njegova života bitisao siglo u Božjim odlukama, je li on u pušavici svoje smučene i uzburkane duše — a falio ne bi — sa proskom zaupio: „A, a. a. evo ja ne smijem govoriti!“

Nu nisu ljudi uzalud i ustrajno, odkada ih je, tvrdili, da čvrsta volja brda lomi, pa se u tu i naš Anton Šmit svedjer pouzdavo. A jer zgoda lov lovi, i naš je sedlar imao svojih sretnih zgoda, da o sretnoj uri i popodne, kad se osrčani i uzgorito glavu izdigni, priupita — po što je Beč.

Stari Miče, bčvar i to glasati, ali samo izjutrašnji, pa on do podne nabija bačve, a

popodne one njega — bio je Šmitov nerazdruživi drug, a po imenu bi reći i „lacman“ jer Obraz — kako to kazuje njegovo kućno ime „cimer“ nad bačvarijom, i ako ga moji varošani zvali brusom — nije isto što i Šmit, ali su oni oba odonuda, odkuda nama nigda ni ljetne prižge ni proljetnoga lahora, već ciglo „sjever brije snježna brda“, potrušen tankim prismokom zimskoga sunca iza oblaka — on je bio njegov istiniti „bruder“, kako se oni jedan drugome zvanično i službeno popodne javljali. — A izjutra? — Ni mukajet jedan drugome.

I da Šmit pokaže, da nek i nisu orasi za svačije zube — jest to hrvaština i za uje-gova usta i grlo, jedno se ljetno popodne prigodi i on ti se, kad neće vrčić, što pun rumenike pred njim i pred Mičom keti — nečemu dosjeti, rukom se po goloj čiverici ožeže i dostojanstvom poze izusti: „A moja Miha, pušta seča, da si ga vidila.“ — stiskajuć po ovaj način i mrske namrškujuć, da je jutros bio u polju, pa iz svoga vinograda progno zeca.

Ovakoga se, a i češćega, glagolanja učesto popodne prigajalo kod našega Šmita. U tome se on nije mogao redovito s Mičem takmičiti, jer se Miče svedjer ponosio i iznosio svojim slobodoumljem, da je sin slobode, a ona njemu majka u svemu, pa i u razpajenu balabranju, jer — navraćao se on učesto na ovu — „uzalud mi biser, kad me u grlu davi“ — ali je on na mahove znao čak i Miču, „liberalčinu“ u svoj peč nadmetnuti.

Svakako je patrijarka Noje jednom očitio žestinu vina i s njime se alalio, a to je i bio razlog, što Šmit nije gojio nikakva bogoljubstva prama njemu i neka priznao, da nije bilo Nojeve pravednosti pred Bogom, ne bi bilo ni njega ni njegove zlaćane Mici, pa čak ni „brudera Miha“, već sve to propade u potopu i poduši se. A odkuda ta, nazovimo je blago, mrzovolja i nerazpoloženje prama Noju? — Eto otuda, što nije umio neustrašivo stati piti na biljezi, nije bio postojan i ustrajan u boju sa lozinim sinom, već pri prvome zaskočaju i nastaju on ti kopljem o ledinu, dočim Anton Šmit, a pogotovnije „oruder Miha“, ko skolkja

uza klisuri, i oni se, kò ljudi iz naroda, sjeplili uz onu narodnu: „On po meni, a ja ne daj se; on me pada se, a ja ne daj se!“

Nu repa je repa, a opet rodakva nije repa, te da ne bismo i mi pomislili — ubah se prevarismo, — da je ovo i ovako svagoga dana bivalo, već ciglo popodne i na mahove. Drugačije je naš Anton bio čestiti kršćanin, Bogu se molio, crkve pohadjao, vodicom blagoslovljenom sebe i svoj dućan škropio, a Mici svetlu dužnost uza savjest privjesio, da svakog i bogovijetnog dana u radionici pred začadljavom prilikom Svete Hedvice gori kandjevo. „Valjala je i meni! — izbielilo bi on očima u priliku, da time i još jače utvrdi svoju češku, kolika joj je u tome poslu odgovornost na duši, — U čemu mu je valjala ova moguća Svetica, nigda on nije toga nikome živu „pa ni svojoj intimnoj Mici, povjerio, a Miče, čovjek svieta i širokih vidika, koga presude nisu nigda zanimala, a kamo li da će ga skršiti-upokoriti, nije nigda mario za to se ni pri-upotiti.

muža ponovno svesrdno preporučujemo, da odaziv obcinstva bude što veći. Uz poklik: Slava oca Ivanu Dru. Markoviću, eva obznanje, za zadušnice.

Na 19. tek, na 10 i pol sati, u crkvi Blažene Gospe u Varoši obaviti će se zadušnice, za izpokoju duše uzor-svećenika-redovnika, glasovitog učenjaka oca Ivana dr. Markovića, koji je usnuo u Gospodinu u Sinju, mjeseca listopada minute godine.

Pohrlite, Šibenčani, tog dana u Božji hram, da se pomolite za vrlor i zaslužnog muža, koji je živio i neumorno radio za hrvatski narod; koji je zborom i tvorom sveđerno mu pello, da njeguje ideale vjerske i domovinske, ako će, da se održi, te župni misiju od pravednosti mu u čovječanstvu namjenjenu.

Svečestvo misliko i redovno biskupije, šibenske,

Ante Friganović. Prekjučer je preminuo Ante Friganović, a jučer mu je bio sprovod. Pokoj vječni!

Na pošti se netko zabavlja, da briše adrese na novinama, koje su napisane hrvatski, a da ih piše talijanski. Dotične novine dolaze iz Rieke te se to događa ili na riečkoj ili na mjestnoj pošti.

Eugen Kovačević. Neki dan je u Trstu preminuo sin ovdješnjeg hoteliera dra. Kovačevića, Eugen. Počivao u miru.

Naš zadnji zagrebački dopis, koji se je bavio predstojećim imenovanjem srbskog radikala dr. Ivića na zagr. sveučilištu, premiele su sve zagrebačke novine i komentirale. Ovom zgodom pripominjemo, da je informacija našeg dopisnika crpljena na posve pouzdanom vrelu.

Pokrajinske vijesti.

Odlazak vrijednog poštanskog majstora. Pišu nam iz Driša: Ovih dana odieo se je iz naše sredine čestiti gospodin Ante Kašić, poštarski majstor. Bio vam je to čovjek, koji kroz kratko vrijeme što je u Driši boravio, znao je steći simpatije cijeloga građanstva. Njegova je zasluga, što je poštanski ured u Driši tako uređen, da se može gledati zgrade i finocie takmiti sa poštarskim uredima većih mjesta.

Gospodinu Kašiću svaka hvala i priznanje od svih drišana, med kojima je ostavio trajnu i lijepu uspomenu, a njegovu zamjeniku gosp. Staniću najiskrenija dobrodošlica!

Drišani.

Narodni ples u Beču. Primamo iz Beča: Na 31. ovog mjeseca bečko društvo „Savez za kućnu industriju“ držati će veliki narodni ples u dvorani „Musikvereinsaal“, na kojem će se plesati i različiti narodni plesovi. Ples je pod pokroviteljstvom Njeme Visosti Nadvojvodkinje Marije Josipe te će biti prava senzacija bečke plesne sezone. Pojedine narodne plesove aranzira zemaljska društva za promicanje kućne industrije, tako je i „Društvo za promicanje obrta (čipaka) i kućne industrije u Dalmaciji“ zapala zadaća, da učini sve pripreme za narodno kolo. U tu svrhu su već započete kušnje sa 16 parova, koji izključivo pripadaju dalmatinskom i istarskom elementu u Beču. Narodni plesovi, pak i kolo, izvadjeti će se u narodnim nošnjama. Pošto pako čiparsko društvo kao i pojedinci nemaju u Beču razpoložive narodne nošnje, to se oni obraćaju dalmatinskoj javnosti, da bi oni, koji imaju, pozajmili dotične nošnje; a odgovornost bi naravno za odieala nosilo društvo i putna troškove. U najgorem slučaju bi društvo bilo voljno uplatiti i dotičnu najamninu. Dobro bi bilo, da se naš ljudi odzovu tomu pozivu, jer je onaj ples prigoda za krasnu reklamu našoj robu i stodobno koji poduzetni trgovac mogao bi ovom prigodom, pozajmljenjem odore, steći veze s gornjim društvom, koje bi mu moglo i koristiti. Za to živo stavljamo na srce našima, da, ako ih odieala imaju, odašalju ih što prije na adresu: Sektionsrath Dr. Luxardo, Beč VI, Magdalenenstrasse 72.

Kotarsko narodno vijeće stranke prava u Imotskom. Imotski 11. siječnja. Jučerašnja skupština kot. narodnog vijeća stranke prava izpala vječanstveno, preko 500 učestnika. Sve točke dnevnog reda krasno izcrpljene. Govornici Marušić, Mladinov, Bilić, Dominis, Lovrinčević, Kiteša, Jović, Frankić; glasovano povjerenje M. adinovu i stranci. Poprimljeno mnogo rezolucija.

Kanonik N. Krpatić, kanonik prvostolne crkve u Zadru, preminuo je u nedjelju, 80. g. života. Pokojnik je bio obćeljubljen osoba te mu je i sprovod bio sjajan.

Razne vijesti.

Zvoncefa radiotelegrafija. Nov izum na polju radiotelegrafije, a pripada bivšem častniku Lepelu. Ovih dana je njegov izum, koji je bio brevitetiran u Francuzkoj, Austriji i Englezkoj, brevitetiran i u Njemačkoj, gdje je sa strane njemačkog radiotelegrafskog društva bio dvaput odbijen, te mu se poricala novost. Lepelov izum sastoji u tomu, da se slova i riječi ne davaju sa monotonim zvučnim šumom nego sa muzikalnim zvučima, tako da je komunikacija jasnija i sigurnija, a nije podvrgnuta pogibiji holičnih i nehotičnih pogrešaka te meteoroloških uplivima.

Anegdota glasovitog organiste. Glasoviti francuzki organista i auctor „Saisonsa i Dallie“ Kamilo Saint Saens, koji je za dvadeset godina udarao orgulje u pariškoj crkvi „de-la Madeleine“, bio je sveobće držan kao muzičar vrlo strog ukusa, dočim on tvrdi, da je, na orguljama redovito improvizirao i puštao maha svojoj mašti. Svi su mu zamjerali tobož prevec studirane muzikalne „fuge“. Jednom je morao u orgulje udarati prigodom jednog vjenčanja. Vjerenica prije cerimonije dodje k njemu i umoli ga, da ne bi nikako udarao „fugu“. „fuga“ u običnoj govoru znači „bieg“ te se vjerenica jamačno bojala biega svog budućeg supruga. Naprotiv druga vjerenica je zamolila organistu, za vrlo tužnu ariju, za mrtvački marš. Radi njezinih nekkih stvari, ona je nužno trebala, da pri vjenčanju zaplače, te je računala na tužnu muziku, da joj izmame suze.

„Krvnik Prusije.“ Zove se Ernest Reindel. No ne smije se misliti, da je on bio kakav krvolok ili zločinac, kako bi njegov grozni nadimak dao nagovještati. On je jednostavno bio prosti činovnik, koji je imao neugodnu zadaću, da osuđene na smrt spremi na drugi svijet. Sada, kada je u Njemačkoj otela maha polemika za i proti smrtnoj kazni, neki novinar se je sjetio, da se u stvari obrati na g. Reindela, kao najkompotentnijeg u tomu, a koji sada uživa svoju mirovinu. Krvničku službu je Reindel baštino od svog oca, koji je za zadnji put izveo nad osuđenima kaznu smrti u svojoj 78. godini, iza kako je već 213 glava raztavio od trupla. Sjekira koja je služila za takav pokolj, sačuvana je od Reindela u posebnom ormaru: težka je sedam kila, drzak joj je dugačak pol metra te je tamno-sive boje od krvi 213 ljudi, koje je on poslao u vječnost. Reindel goji o svom zvanju tako visoko mnjenje, da ne bi oklievao, sa moralnog gledišta, odgojiti i svog sina u istom. „No — veli taj dragi Reindel — zanat nije više osobito unosan. Jednom se je primalo 180 K. za svaku grubljenju glavu, a k tomu 25 K. za svaku pomoćnika. Sada se prima samo 125 K.“ Što se tiče njegovog mnjenja glede smrtno kazne, veli on, da je načim, da se krevica sudi sa sjekinom, vrlo čovječan. Jer, u koliko je njemu poznato, smrt bi s mjesta nastupila. No uzprkos tomu on je protivan smrtnoj kazni. U Njemačkoj naime kazna se ne obavlja javno, na trgu, pred mnoštvom; a usljed toga ona gubi svoju glavnu svrhu: da poništavajuće djeluje na masu i da ju sa strahom pred tako groznom kaznom odvratiti od zločina.

Kako se vidi „Krvnik Prusije“ shvaća sasma s praktičnog gledišta cijelo pitanje za njega je glavno, što ga nitko ne vidi u kstimu na drvenom podnožju, što se ne vide njegovim snažnim mišicama i majstorskim udarcima. Načelno on dakle nije smrtnoj kazni protivan. Njegov zanat, u kojemu je rođen i odgojen, otvrdnuo mu je dušu, da ga i pred tim pitanjima, makar mu se pred očima dizale slike mnogobrojnih po njemu suđenih, ne ostavlja hladnokrvnost.

Naše brzojavke.

Makinacije Utvaraša usljed pre-mještenja komesara Oberthora.

Makarska, 13. siječnja. — Usljed pre-mještenja dosadanjeg občinskog upravitelja, glasovitog Oberthora, prišenog prijatelja amonjnih

utvaraških šarenjaka, svi su sasma pokunjeni i pokišli. U Oberthoru su oni imali jamstvo za nastajaje izbore, i sa njegovim odlazkom ga gube. Zato traže šarenjaci od svojih patrona na zemaljskom odboru, da ga ostave obaviti izbore ili da ga zamijene sa njemu sličnim. U tu svrhu osobno pošao tu stvar zagovarati poznati njihov izćuškan denuncijant. Vidili ćemo, hoće li nadežni baš i ovom prigodom ugoditi šarenjacima.

Pravaši.

Štrajk željezničara u Portulu.

Lisabon, 14. siječnja. — Željezničari su svi u štrajku. Svaki promet je obustavljen kao i saobraćaj sa inozemstvom. Vlakovi se ne miču. Ministarstvo nalazi se u vrlo težakom položaju. Neki uapšeni vodje štrajkaških odbora morali su biti na slobodu pušteni.

O radu parlamenta.

Beč, 14. siječnja. — Na jednoj izbornoj skupštini govorio je Gessmann o novom kabinetu. Ovaj da mora već na otvoru parlamenta donieti pred kuću gotov i stalni program, a radna većina da mora na sebe preuzeti obvezu, da rieši odmah važne predloge. Naprotiv očekiva se za stalno, da će u svibnju parlament biti razpušten i razpisani novi izbori.

Za uvoz balkanskog mesa.

Beč, 14. siječnja. — Novine objelodanjuju tajni ugovor između Austrije i Ugarske glede uvoza govoda s Balkana.

Sultan Muhamed u Beogradu.

Carigrad, 14. siječnja. U veljači uszledit će posjet sultana Muhameda kralju Petru u Beograd.

Obstrukcija u Pešti.

Budimpešta, 14. siječnja. Justovci namjeravaju i spremaju se na tehničku obstrukciju proti Khuenu.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlasnik, i izdavatelj i odgovorni urednik: Josip Drezg.

Javna zahvala.

Svima onima, koji se nas sjetije prigodom smrti našeg nezaboravnog i dobrog oca

Krste Karadjole

izrazujemo našu najdublju blagodarnost, uvjeravajuć ih, da ne ćemo nikada zaboraviti njihova saućesća izkazana nam na razne plemenite načine bud pismeno, bud šiljanjem duplira, bud milodarima u dobrotvorne i patrioitične svrhe, bud sudjelovanjem u sprovodu opiakanoj nam pokojnika.

Šibenik, 12. siječnja 1911.

Ožalošćeni:

Ivo, Mate, Vinko, kanonik, Dume, Spiro, Josip, učitelj i braćo i sinovi, i u ovoj kolektivnoj Ana, kecer, i sestre.

- Velika zlatarija -

Gjuro Plančić

Starigrad

(Podružnica: Vis-Valuluka).

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Cienu umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek. 30. VII.

Javna blagodarnost.

U našoj predbubokoj tuži i žalosti radi teškog gubitka, i cvietu njegove najbubnije mladosti, neprezaljneg i obćubljenog našeg

Eugena

ove izdanice našeg doma, obće saućesće plemenitog srca govori p. n. gradjansva obavrio nam je kionullu dušu u toliko, što smo mogli sabrati snage, da izpijemo do najzadnje kapi grku čašu ovog teškog izćušnja.

Svim prijateljima i znancima, te p. n. gradjanstvu i svim predstavnicima p. n. vlasti, društva i korporacija, izražujemo ovim putem našu najdublju blagodarnost, što su na različiti način počastili uspomenu mlode našeg pokojnika i s time, nas vječito, obvezali.

Šibenik, 14. januara 1911.
Dr. Krste Kovačević
i obitelj.

Hrvati i Hrvatice!

Pomozite Družbu

Sv. Ćirila i Metoda

Prodaje se kuća

u Varoši na 3' poda sa dvorištem i vrtom. U dvorištu ima malena kućica. Potanje kod uredništva.

Zahtjevajte cigaretni papir

„JADRAN“

U korist siromašne hrvatske školske djece u Zadru

20% od čiste dobiti

Najfinija vrst — Elegantno opremljen

Skladiste na veliko:

Hrvatska Knjizarnica V. Gőszl - Zadar

4-30-36

Prilozak slobodna štampa

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

Uredništvo: Krištinčić, Krištinčić, Krištinčić

HRVATSKA
VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Dionička glavica - - -
- - - - K 2,000.000

Pričuva zaklada i pritičci K 180.000.
CENTRALKA DUBROVNIK - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -
prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice. Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - - -
kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

173-54

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija
Zlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.
Pečata.
Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani ošnik. Tvorničko stalno ciano.
Šibenik, Glavna ulica, br. 128.
14.9.-910.-14.9.-911.

Najsavršeniji gramofoni i ploče
sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

providjeni znakom TRADE MARK. "HIS MASTER'S VOICE" i "His Master's Voice".
dobivaju se u knjižari i papirnici:
Ivan Grimani
Šibenik, Glavna ulica.
Šalje na zahtjev cijenik i popis komada 14.-9. 910-911. badava i franko.

Oglasi se uvrščuju samo oni, koji se unaprijed plate!

Administracija.

Priobćeno!

Podpisani časti se donieti do javnog znanja, da je on jedini i izključivi skladištar za grad Šibenik

IZVORNIH SEŠIRA BORSALINO

stare tvrdke Borsalino G. i brat S. A. u Aleksandriji (Italija), utemeljena godine 1857, a svjetskog glasa.

E. COMICI.

10-10

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podupuno prema zahtjevu uređio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u podpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

96

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.

Podružnice:
Via Barriera vecchia br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni di Guardiella br. 871.

Centrala: Via Coroneo 45.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište staala pro stih, apaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljearne, drogerije, porculanso i zemljano sudje, ocaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike kolikoće naročitih tvari u ocalini, porculani.

Cene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalje se cijenik badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Telefon br. 1930.

Telefon br. 1930.

26.II. 10.

Nikad više!

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmanov „Steckenpferd Lillenseffe“ (zaštiti znak; Konj na palici) od Bergmann-a i drug. u Tešnju na Labi upotrebljujem, jer je taj sapun najuplvisniji od svih medicinskih sapuna proti kožnoj bolesti (sunčane pjege), kao i za pospešivanje lijepe, mekane i nježne kože. Komad stoji 80 filira, a dobiva se u svim ljekarnama, droguerijama i trgovinama parfimerije itd.

37-50

KNJIŽARA I PAPIRNICIA

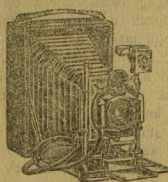
Glavna ulica **IVANA GRIMANI-A** Glavna ulica
ŠIBENIK

preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, talijanskih, njemačkih i francuzkih knjiga romana, slovnica, riečnika onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima predplate na sve **hrvatske i strane časopise** uz originalnu cianu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zalaha svakovrstnih **toplomjera, cviker-naočala** od najbolje vrsti i **leća** u 24.-9. 911.

Vanjske naručbe obavlja kretom pošte.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebština.

Preuzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine.

Skladište najboljih i najfjetnijih šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

Pozor!

Preporučam se p. n. občinstvu u gradu i okolici.

Prodajem svakovrstnih koža na malo i veliko. Primaju se i pismene naručbe iz vana uz pouzeće, a poznatim i bez pouzeća do iznimna utanačenog roka izplate.

U nadi, da ću od p. n. občinstva biti pošaćen obilnim, blagolaktonim naručbama, bilježim se veleštovanjem

27./8. 910.-27./8. 911.

Augustin Žigon, Šibenik.

Izadnem veliku zalihu gotovih cipela i radi-onicu svakovrsne obuće i opanaka. Izrađuje se brzo i tačno po najfinijem i najmodernijem sistemu. Podpisane se osobito preporučuje gg. činovnicima, c. kralj. vojničtvu, oružnicima i financijskim strazarima. Prodaje se također i na mjesecne obroke.

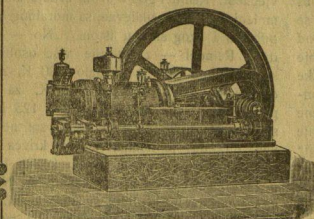
Najbolji namještaji snage
kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrvavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)
najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upraviti sve upite:
Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.
Tehnički bureau Trst, via S. Nicolo 2
Zahtjevatje cijenik besplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Velika Tvornica tjestenine

i mlinice za raznu hranu.

Pomoću najmodernijeg motora

proizvadj

Svake vrsti ovog jestiva. **Od najboljeg marseljskog griza** Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od

Dobrog i od najfinijega **pšeničnog brašna** dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat
Šibenik.

15./VI. 10.

O izjavi kanonika Maroevića.

U br. 154. „N. Jedinstva“ izišla je izjava kan. Maroevića glede poznate afere. O istoj izišla su u „N. J.“ dvie viesti. Da se bistine pojmovi, pišemo ovo nekoliko redaka:

Izjava ima šest tačaka. Pozabaviti ćemo se, po mogućnosti, s pojedinom od viesti. U prvoj gosp. kanonik priznaje, da je uložio dva „utoka“ skroz crkovne naravi na koje je imao i pravo i dužnost.

Utok se ulaže proti odluci starešine, koja je nam nanijela štete ili nas okrnjila u našim pravima. Koju je sličnu odluku primio g. Maroević? Svoju pisaniju nemože nikako zvati „utokom“, koliko imao „prava“ i „dužnosti“, nego tužbom, vulgo denuncijom. G. Maroević kaže da su njegovi „utoci“ skroz crkovne naravi. Da vidimo. On tuži Biskupa radi triju župnika Splitske i učitelja pjevanja katedrale. Župniku grada kaže da je surov, nesposoban, nedostojan ovoga mjesta. Župniku Lušca, da je liberalan, da spada stranci koja hoće nacionalnu crkvu (che vuole la nazionalizzazione della chiesa), da ruši ustanove Rima itd. Župniku V. Varoša da se ruga odredbama Rima u pogledu liturgičnog jezika, da druge nagovara na krštenje istih, da drži u svojim rukama Biskupa itd. Pošto je Nakić namjestio sva tri ova župnika, pravi njega odgovornim za njegov rad ili bolje nerad, jer kaže da Nakić vrši u koliko može, što Rim naredjuje. Prikazuje ga dakle nemoćnim prama „buntovnim“ župnicima. Sličnog cvijeća s kojim se poznati Don Rajmund „utiče“ proti Biskupu i svojoj braći ima još na pretek! Glede učitelja pjevanja tuži, pardon „utiče se“ proti Biskupu da je otjerao glasovitog Tomadina samo da dade mjesto svome nećaku mladom poletarcu. Dakle objedjuje ga s nepotizma. Drugi će, mislimo, dokazati da su sve ovo zlobne izmišljotine, mi samo ovo navadjamo da se vidi kako je denuncija poš. Don Rajmunda, ili po njemu „utok“ skroz crkovne naravi. S ovim smo dosta odgovorili i na treću tačku Don Rajmundove izjave, u kojoj on ističe svoju objektivnost.

U drugoj tački Don Rajmund kaže da mu je pok. Nakić dozvolio da prikaže „tužbe-utoke“. Kako je naivan ili bolje kako smatra naivnim čitaocem! Istina je, da će mu biti blagopokojni Nakić, na njegove prijetnje, odgorio: a ti se slobodno tuži! Niti se je kao starešina mogao drukčije podnijeti! Ali zar to opravdava Don Rajmunda?

U četvrtoj tački g. kanonik hoće da uvjeri da njegovi „utoci“ nijesu neugodno djelovali na pok. Biskupa. Njegovom se uvjerenju protiv uvjerenje obitelji i najbliže okoline pokojnikove, koji su se gorko jadali što je Don Rajmund onako teško smutio pokojnika te su ga gotovo formalno istjerali iz palače. Ne stoji tvrdnja Don Rajmundova da je pok. Biskup morao od „en-

dema pulmonum“. Izjava liečnika glasi „paralysis cordis“ kljenut srca. Nećemo time da izvedemo one dedukcije na koje cilja Don Rajmund, ali neće ni on isključiti da izvanredna žalost ili radost ipak djeluje na srce.

Rek bi ipak da gosp. kanoniku nije ugodno da javnost znade za njegove objektivne i skroz crkovne naravi „utoke“ na koje ima prava i dužnosti!

Moguće je i sam javnosti doprinjeo. „Utoci“ su napisani datilografijom, po svojoj prilici u pisarni nekog odvjetnika, a tajna, dragi kanoniče, nemože biti nego izmedju dva!

U petoj tački piše Don Rajmund samo da izjava bude dulja, kao što mnogo puta mnogo govori samo da izgleda učeniji.

U šestoj tački mi koji imamo sreću dobro poznavati Don Rajmunda, vidimo njega po onoj „lo stile é l' uomo“; cjepidlaka pa cjepidlaka!

Fakat je da se Don Rajmundo, došljak, domogao u biskupiju časnih i masnih položaja prama drugima koji su u biskupiji podnijeli „te-gobu dana i noći“. Fakat je da je za ovo ipak morao biti haran pok. Nakiću. Fakat je da je on o voga tužio u Rim objedjujuć ga stvarima za koje je znao da će ga pogoditi u živac! Molimo Vas, tužiti Nakića u Rim kao podupiratelja narodnog jezika u crkvi na uštrb latinskog!?

Don Rajmundo kaže da ne hlepi za častima i službama! A tužba proti preč. Matošiću zar nije iz bijesa što nije on imenovan župnikom gradskim? Ta on sam neprestano žali što mu, kao dostojnijemu, nijesu dali ono mjesto!

Neka nam ne zamjeri gosp. kanonik ako ne vjerujemo njegovoj čednosti! On uvjeren o svome znanju, znade cijeliti samoga sebe, te je uvjeren da je „ad majora vocatus“. U doba kad se prijekim okom gleda sve što bi moglo mirisiti po modernizmu, Don Rajmundo tuži Biskupu što daje važna mjesta svećenicima liberalizma, kršiteljima latinizma, nastojećim nacionalizaciju crkve itd.; hoće da se iskaže „più papista del papa“.

Don Rajmundo se žali s glasina koje kolaju po Spljetu pa pripovjeda da će na svoje opravdanje poslati svoje „utoke“ c. k. ministru Bogostovlja i Nunciju u Beču! Što ga ulazi, molimo Vas Don Rajmundo, jedan c. k. ministar u pitanja skroz crkovne naravi? Kad su tako nevin i objektivni vaši „utoci“ za što ih neizdate ovdje mješto ih šiljat nuncijima i ministrima? U Rimu ste poznat i po ovim „utocima“ i valjda po antišambriranju za pošljednjeg boravka prošlog Novembra u vječnom gradu. Sada šaljete Vaše „utoke“ u Beč. Time mislite da ste dostigli dvostruku svrhu; tužili, naime, mrske vam kolege, i preporučili se za svaku eventualnost.

Do vidjenja.